

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.229/2019/5.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Szilvási Ágnes ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Varga Róbert jogtanácsos

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.733/2018/4-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 25.P.23.504/2017/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A meg nem fizetett 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes korábban a ... parancsnoka volt, címzetes alezredesi rangban. Az alperes a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve. 2017. február 21-én az alperes elrendelte a felperes úgynevezett megbízhatósági vizsgálatát, melynek lefolytatását az illetékes

ügyészség helybenhagyta.

- [2] Az alperes fedett okmányokkal ellátott tárgyaló tisztje 2017. március 9-én 13 óra 55 perckor személyesen találkozott a felperessel, akinek hivatali kötelezettsége megszegéséért jogtalan előnyt ígért, amelyet a felperes elfogadott, és ezért átvett 50.000 forint készpénzt. Ezután a tiszt a felperest gépkocsival a felperes lakására szállította, majd 14 óra 30 perckor a felperes gépjárművel távozott az otthonából. Ettől körülbelül 20 méterre 14 óra 40 perckor az alperes védelmi tisztjei intézkedés alá vonták a felperest. Az előállítás kezdetén a ruházatát átvizsgálták és a kezét hátrabilincseltek, majd a gépjárműbe történő beültetését követően később a kezét előre bilincseltek.
- [3] Ezt követően az alperes munkatársai értesítették a ..., ez alapján az ügyész megkereste a ... a helyszíni eljárási cselekmények, így a házkutatás lefolytatása végett. A házkutatás lefolytatásáig az alperes védelmi tisztjei a helyszín biztosítását végezték, a felperes pedig megbilincselve maradt az egyébként rendőri megkülönböztető jelzéseket nem viselő gépkocsiban, ahol a kijutás lehetőségét úgynevezett gyermekzárral meggátolták, a gépkocsiban az alperes két munkatársa is helyet foglalt. 18 óra 44 perckor megérkeztek a megyei rendőrfőkapitányság kötelékébe tartozó rendőrök, akik átvették a felperes őrzését, majd lefolytatták a házkutatást. Ennek során a kérdéses 50.000 forintot megtalálták és lefoglalták, a bilincset mint kényszerítőeszközt a házkutatás befejezését követően 19 óra 26 perckor vették le a felperesről.
- [4] A felperes az általa jogsértőnek tartott bilincselés miatt panaszt emelt, amelyet az államigazgatási eljárásban jogerősen elutasítottak. A felperes a ... előtt az ügyben eljárást kezdeményezett, amely során a megnevezett testület jogsértések megvalósulását állapította meg.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [5] A felperes keresetében annak megállapítását kérte a bíróságtól, hogy az alperes munkatársai azzal, hogy 2017. március 9-én vele szemben bilincs kényszerítőeszközt alkalmaztak, megsértették emberi méltóságát, becsületét és személyi szabadságát. A felperes jogkövetkezményként 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperes kereseti álláspontja szerint a vele szemben folytatott rendőrségi eljárásnak ez a módja sem szakmailag, sem emberileg nem volt elfogadható. A felperes kifogásolta, hogy miért nem a rendőrsőn hajtották végre vele szemben a kényszerintézkedést, előadása szerint semmi nem indokolta a bilincselést, valamint kifogásolta azt is, hogy amikor nehezményezte a módszert, akkor csak a bilincselés módján változtattak. Előadta: a település lakosainak egy része az események nyomán különböző kábítószeres ügyekről, uzsorázásról, illetve ember-csempészésről beszélt. A felperes álláspontja szerint önmagában az, hogy az előállítását szükségesnek találták, egyéb feltételek hiányában nem indok a bilincs használatára, ehhez olyan többletcselekmény szükséges, mint az önkárosítás veszélye, a szökés veszélye, az ellenszegülés, a támadás vagy az erőszakos garázda magatartás. A felperes jelezte, hogy a bilincs alkalmazásának okaként a szökés veszélyét jelölték meg az alperes részéről, ez azonban nem volt valós, tekintettel arra, hogy az intézkedés során a felperes semmilyen ellenszegülést nem tanúsított, együttműködő volt, a bilincs alkalmazására viszont jogszerűen csak akkor kerülhetett volna sor, ha a testi kényszerrel nem lehet az intézkedést befejezni. Álláspontja szerint összességében vele szemben az alperes jogszerűtlenül, megalázó módon alkalmazta a bilincset mint kényszerítőeszközt. Megjegyezte azt is, hogy a ... megyei rendőrök a személyi őrzését az alperesi munkatársak utasítására folytatták bilincselés mellett.
- [6] Az alperes ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását kérte. Előadta: az alperes munkatársainak felelőssége csak abban az időszakban vizsgálható, amikor közvetlenül ők látták el a felperes őrzését, ezt követően ugyanis nem ők végezték azt, és nem ők döntöttek a bilincselésről. Az alperes szerint a bilincselés alkalmazása arányos és szükséges intézkedés volt, az a lehető legrövidebb ideig, vagyis a tárgyi bizonyítási eszköz megtalálásáig tartott. Ezt a bizonyítás érdeke feltétlenül indokolta. Az alperes szerint ... lakói számtalanszor láthatták a felperest rendőrségi gépkocsiban, így azt, hogy a

lakás előtt egy szolgálati gépkocsiban várakozik, ténylegesen különösebb feltűnést nem kelthetett, a felperes az állított jogséértéssel okozati összefüggésben bekövetkező hátrányt igazolni nem tudott.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság a megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes becsületét és emberi méltóságát, amikor állományának tagjai 2017. március 9-én a felperes előállításakor kényszerítő eszközként bilincset alkalmaztak a felperessel szemben. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500.000 forint sérelemdíjat. A le nem rótt illeték nagyságát 96.000 forintban állapította meg és úgy rendelkezett, hogy ebből 30.000 forintot a felperes, 66.000 forintot pedig az állam visel. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [8] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga a felperesnek nem sérült, mert ez külön csak akkor állapítható meg, ha az emberi léthez, az emberi élethez méltatlan magatartást tanúsított volna az alperes, ez azonban nem volt megállapítható.
- [9] Az elsőfokú bíróság szerint azonban a bilincseléssel sérült a felperes becsülete, illetve személyes szabadsághoz való joga. Ez utóbbi azzal sérült, hogy a felperest indokolatlanul gátolták szabad mozgásában. Az elsőfokú bíróság részletesen elemezte a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.), valamint a 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) bilincseléssel kapcsolatos rendelkezéseit, valamint az Rtv. azon alapelveit, amelyek előírják a kényszerítőeszköz alkalmazásánál az arányosság és szükségesség elvének figyelembevételét.
- [10] Az elsőfokú bíróság megállapította: az alperes jelentése alapján a bilincs alkalmazásának indoka a szökés veszélyének megakadályozása volt. Az elsőfokú bíróság erre figyelemmel érdemben azt vizsgálta, hogy külső objektív szemléletmód mellett megállapítható volt-e valójában a szökés veszélyének fennállása. Ebben a körben arra az eredményre jutott, hogy egyező volt az alperes és a felperes előadása abban, hogy a felperes az intézkedés során együttműködő magatartást tanúsított, illetve, hogy az intézkedés során abban az alperes négy munkatársa vett részt. Fontos körülményként értékelte azt is, hogy egybehangzó volt a nyilatkozat arra nézve is, hogy a felperest a gépjárműben őrizték és ezalatt az alperes két munkatársa volt vele. Arra nézve is egyező volt az érintettek előadása, hogy a gépkocsiban az úgynevezett gyermekzárát is alkalmazták.
- [11] Az elsőfokú bíróság szerint önmagában az a körülmény, hogy az intézkedés alá vont személy nem tanúsít ellenállást, nem zárja ki a bilincselés alkalmazását. A konkrét körülmények mérlegelésével az adott esetre nézve ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a felperes ténylegesen nem tanúsított olyan magatartást, amely alapján arra lehetett volna következtetni, hogy a felperes szökést fog megkísérelni, illetve az volt megállapítható, hogy a gyermekzár alkalmazása, továbbá a gépkocsiban egyidejűleg jelenlévő két alperesi dolgozó jelenléte megfelelő biztosítékot nyújt a szökéssel szemben.
- [12] Az elsőfokú bíróság összességében arra a következtetésre jutott, hogy a felperessel szemben a bilincs alkalmazása 2017. március 9-én 14 óra 40 perctől 18 óra 44 percig nem felelt meg a szükségesség és arányosság követelményének, vagyis a szükséges feltételek fennállásának hiányában alkalmazott bilincselés alkalmas volt a felperes becsületének és személyi szabadságának megsértésére. A 18 óra 44 perc és 19 óra 26 perc közötti időszakra nézve megállapította, hogy ebben az időszakban a felperes őrizetét nem az alperes munkatársai látták el, így az ezen időszakban bekövetkezett eseményekért felelősség az alperest nem terheli.
- [13] A jogkövetkezmények körében az elsőfokú bíróság álláspontja szerint olyan súlyú személyiségi jogsértés történt, amely indokolja sérelemdíj megítélését. A mérték meghatározása körében az elsőfokú bíróság értékelte, hogy a személyi szabadság indokolatlan módon történő korlátozása közel négy órán keresztül zajlott, a bilincselésre egy olyan kisvárosban került sor, ahol az emberek ismerik egymást és tudják, hogy ki a rendőrkapitányság vezetője. Értékelte azt is, hogy a felperes

státuszából fakadóan bármely az ő személyét érintő tény, esemény a mai technológiai viszonyok mellett gyorsan eljut az emberekhez, a helyi közbeszédben meghatározó téma lesz.

- [14] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes azon védekezését, hogy miután az alperest nem rendőrségi autóban őrizték, így a kívülállók nem következtethettek arra, hogy vele szemben rendőri intézkedés történt. ... tanúvallomása alapján ugyanis megállapította, hogy egy civil számára is megállapítható volt, hogy a megszokottól eltérően a felperes ingatlanánál rendőrök tartózkodnak, rajtuk jellegzetes, a rendőrségre emlékeztető mellény volt. Azt is megállapíthatónak találta, hogy a felperes bilincsből szállt ki az alperesi gépjárműből, így mindenki számára egyértelmű lehetett, hogy a felperessel szemben kényszerintézkedést foganatosítanak, függetlenül attól, hogy civil vagy rendőrségi gépjárműben őrizték. Az elsőfokú bíróság az összes körülmény mérlegelésével a sérelemdíj összegét 500.000 forintban állapította meg.
- [15] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezését (a kereset részleges elutasítása) nem érintette, fellebbezett részében az ítéletet részben megváltoztatta azzal, hogy az alperes által fizetendő perköltség összegét 31.750 forintra leszállította, illetve az állam által viselt illetéket 30.000 forintban határozta meg. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és az alperest a felperes javára perköltség megfizetésére kötelezte.
- [16] A jogerős ítélet indokolása szerint a fellebbezéssel érintett körben az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helyesen állapította meg, az irányadó jogszabályokat maradéktalanul felhívta, azokat helyesen alkalmazta és a per fő tárgya tekintetében érdemben is helytállóan döntött. Azt a másodfokú bíróság indokolása sem vitatta, hogy egyéb körülmények meglelte esetén az intézkedés alá vont személy részéről tanúsított ellenállás hiányában is helye lehet bilincselés alkalmazásának, de ehhez többlet tényállási elem megvalósulása szükséges (aktív ellenszegülés, támadás, erőszakos magatartás vagy ezek kialakulásának veszélye). Nem fogadta el a másodfokú bíróság azt az érvelést, hogy lényege szerint a bilincselés, az elfogás és az előállítás során általánosan preventív intézkedésként is alkalmazható lenne. Utalt a jogerős ítélet arra, hogy a Kúria számos ítéletben kimondta, hogy preventív, mérlegelés nélküli általános jellegű felhatalmazást a bilincselésre az Rtv. 48. §-a nem ad. Minden esetben vizsgálni kell, hogy az ügy konkrét körülményei alapján indokolt-e a bilincselés alkalmazása. Csak ez alapján lehet megítélni, hogy a rendelkezésre álló adatok mennyiben támasztják alá az intézkedést, van-e indok annak feltételezésére, hogy a kényszerintézkedéssel érintett személy ellenáll, megszökik, sérülést vagy kárt okoz.
- [17] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a jelen esetben nem volt vitatott, hogy a felperes az intézkedés során mindvégig együttműködő magatartást tanúsított és az elsőfokú bíróság helyesen tulajdonított annak jelentőséget, hogy az intézkedés során a felperest több rendőr őrizte a gépjárműben közvetlenül - az alperes két munkatársa volt jelen a kocsiban és a szökés elkerülése érdekében a gépkocsi ajtaja belülről nem volt nyitható (gyermekzár alkalmazása miatt). Ilyen körülmények között a szökés veszélye fel sem merült, erre utaló adat a perben nem volt megállapítható, és arra sem merült fel adat, hogy az eredményesség biztosítása, vagy az intézkedő rendőrök testi épségének védelme indokolta volna a bilincs alkalmazását. A másodfokú bíróság szerint a felperesnek a bezárt gépkocsiban órákon keresztül történő bilincsből őrését a közelmúltban megtörtént egyéb esetek sem teszik indokolttá. A jogerős ítélet szerint a bűncselekmény tárgyi súlya, a felperes rendőri minősége, képzettsége és egzisztenciavesztésének lehetősége nem volt elegendő a bilincselés jogszerűségének megállapításához. Mindezen hivatkozások az egyéb többlettényállási elem hiányában és a felperes együttműködő magatartására is figyelemmel nem tették indokolttá a közel 4 órás tartamú bilincselés alkalmazását a jogerős ítélet szerint. Önmagában az a nem vitás körülmény, hogy a felperes egyébként engedéllyel az otthonában lőfegyvert tartott, sem jelent elegendő indokot, mert elfogására közterületen került sor és a bilincselés szükségességét ez sem indokolta. Összességében a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal a jogsértés megállapítása körében. Kifejtette, hogy a kezének huzamos ideig történő hátra-, majd előre bilincselésével nem

csupán megalázó helyzet jött létre, hanem egyidejűleg a felperes mozgási szabadságát is korlátozták, ezáltal személyi szabadsága is sérült.

- [18] A jogerős ítélet indokolása szerint a sérelemdíj összegszerűsége helytálló mérlegelés alapján került megállapításra. Figyelembe kellett venni, hogy a jogszerűtlen és megalázó intézkedésre a felperes lakóhelyén került sor, ahol az adott eseménysor iránt fokozott érdeklődés mutatkozott.
- [19] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság tévedett a pertárgyérték megállapításánál, hiszen amennyiben az igényelt sérelemdíj nagysága meghaladja az általános pertárgyérték nagyságát, akkor a sérelemdíj iránti igény határozza meg a pertárgy értékét, vagyis az helyesen 1.000.000 forint volt. Ebből pedig az következik, hogy a le nem rótt illeték nagysága helyesen 60.000 forint, ezt szükséges felosztani a pernyertesség, pervesztesség arányára figyelemmel a peres felek között. Erre figyelemmel módosította az elsőfokú perköltség és a fizetendő illeték nagyságára vonatkozó rendelkezést a jogerős ítélet.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [20] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását. Előadta: a jogerős ítélet a tényállást ugyan helyesen állapította meg, de a bizonyítékok mérlegelése helytelenül történt. Rámutatott arra, hogy az államigazgatási eljárásban a felperes panaszát jogerősen elutasították, bűncselekmény alapos gyanúja okán a személyes szabadságot jogszerűen korlátozták, hiszen a felperes hivatali vesztegetés elfogadását követte el, amit később jogerős bírósági ítélet meg is állapított. Az alperes álláspontja szerint a konkrét esetben a bilincselés alkalmazása megfelelt a szükségesség, a törvényesség és arányossági követelményének, a kényszerítőeszközként a bilincselés alkalmazása megfelelően szolgálta az intézkedés eredményességének biztosítását is. Jelen esetben ugyanis fennállt a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja, a szökés veszélye, a bizonyítási eszköz feltalálásának lehetősége, ehhez szükség volt a motozás, illetve házkutatás alkalmazására, és szükségszerű volt, hogy az eljárás házkutatás részének lefolytatására jogosult nyomozóhatóság embereit a helyszínen bevárják. Az alperes munkatársai nem tettek mást, mint, hogy a helyszínen maradtak, a felperest őrizték és biztosították a helyszínt. Az intézkedés éppen addig tartott, amíg a nyomozóhatóság munkatársai meg nem érkeztek, vagyis a lehető legrövidebb ideig.
- [21] Az alperes nyomatékkal előadta azt, hogy önmagában a felperes együttműködő magatartása nem zárja ki a szökés reális veszélyét, hiszen a felperest olyan bűncselekménnyel gyanúsították, amelynek megvalósulása egzisztenciális helyzetében alapvető változást hozhatott és reális volt az is, hogy ilyen helyzetben a pszichés állapota akár egyik pillanatról a másikra is kedvezőtlen irányba megváltozzon. Az alperes hivatkozott a Kúria egy közigazgatási ügyben hozott határozatára (Kúria Kfv.II.37.100/2017/4.), mely szerint adott esetben a bilincselés kisebb kárt okozhat, mint egyéb testi kényszer alkalmazása.
- [22] A felülvizsgálati kérelemben az alperes előadta azt is, hogy a sérelemdíj mértékének meghatározásánál téves mérlegelést alkalmazott a jogerős ítélet, a helyi lakosok a felperes házastársának kivételével érdemben nem láthatták a felperest bilincsből, s a Kúria irányadó döntése is megfogalmazta azt (BH2016.évi 241. jogeset), hogy a sérelemdíj megítélése nem automatikus, még a személyiségi jogi jogsértés megállapítása esetén sem. Összességében az alperes előadta, hogy a felperes nem bizonyított konkrét olyan hátrányt, amely a bilincseléshez kapcsolódna, az pedig, hogy a felperessel szemben indokoltan büntetőeljárás indult, valós tény. Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes őrizetének ezen módja a felperesre nézve megítélése szerint kedvezőbb volt, mintha a korábban az ő irányítása alatt álló rendőrsre saját kollégái előtt előállítják.
- [23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét nem találta alaposnak. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 272. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja. A 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A felülvizsgálati eljárásban általánosan érvényesül a felülmérlegelés tilalma. Ez azt jelenti, hogy fő szabályként nincs helye a bizonyítékok ismételt értékelésének és egybevetésének. Ez alól kivételt csak az jelent, ha a korábbi mérlegelés kirívóan okszerűtlen, nyilvánvalóan iratellenes, vagy ellentétes a véleményalkotás, a logika alapvető szabályaival. A jelen esetben a Kúria ilyen körülményt nem észlelt, miközben az alperes részéről gyakorlatilag a felülvizsgálati kérelem éppen a jogerős ítélet mérlegelő tevékenységét támadta. Minderre figyelemmel a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy történt-e a jogerős ítéletben kirívóan okszerűtlen mérlegelés, figyelemmel a jogszabályi rendelkezésekre és az adott kérdésben kialakult bírói gyakorlatra is.
- [25] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdése szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. A 2:43. § b) pontja szerint a személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen a személyes szabadság megsértése. A jelen esetben a kifogásolt magatartás vonatkozásában az emberi méltósághoz való jog külön sérelmének megállapítására irányuló felperesi kereseti kérelem jogerősen elutasításra került, ezért azzal a Kúriának nem kellett foglalkoznia. A Ptk. 2:45. § (1) bekezdése értelmében a becsület megsértését jelenti különösen, a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A jelen esetben a becsület védelméhez fűződő jog megsértésével kapcsolatos jogerős ítéleti rendelkezés vonatkozásában a felülvizsgálati kérelem semmilyen konkrét előadást, vagy jogszabályi hivatkozást nem tartalmazott, így azt részleteiben a Kúria ugyancsak nem vizsgálhatta. Ilyen körülmények között érdemben a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy a jogerős ítélet helyes mérlegeléssel állapította-e meg a jogsértés bekövetkezését, illetve határozta-e meg a sérelemdíj összegét.
- [26] Az Rtv. 15. § (2) bekezdése és 16. § (1) bekezdése írja elő a kényszerítőeszköz megválasztásának alapvető elveit. Ezen szabályok megkövetelik, hogy a kényszerítőeszközt az arányosság elvének figyelembevételével válasszák meg. Ezt meghaladóan a szolgálati szabályzat 41. §-a rendelkezik arról, hogy a rendőr mikor alkalmazhat bilincselést. Általánosságban a rendőrségnek a kényszerítőeszközök alkalmazása során azt az intézkedést kell előnyben részesítenie, amely még szükséges és már elégséges az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósításához. Ez a bírói gyakorlat szerint azt jelenti, hogy nem megfelelő az intézkedés akkor, ha szükséges ugyan, de még nem elégséges, és akkor sem, ha elégséges ugyan, de (már) szükségtelen.
- [27] A jogerős ítélet helytállóan rögzítette azt, hogy a jogszabályok általános preventív bilincselés alkalmazását nem ismerik, minden esetben egyedileg kell megvizsgálni az intézkedés szükségességét és arányosságát az eset összes körülményének figyelembevételével. Ebben a körben az eljárás alá vont személy együttműködési hajlandósága az egyik fontos, de nem kizárólagos vizsgálati szempont. A jelen esetben a jogerős ítélet a mérlegelés szabályainak megtartásával állapította meg azt, hogy a felperes végig együttműködő magatartást tanúsított. Ezen túlmenően az alperes nem tudott olyan konkrét körülményt, bizonyítékot felmutatni, amely arra vonatkozott volna, hogy a felperes a gyermekzárral lezárt autóból két rendőr közvetlen felügyelete mellett ténylegesen szökést készült volna megvalósítani, noha egyértelműen a szökés veszélyét

jelölték meg a bilincs alkalmazásának alapvető indokaként. A Kúria szerint önmagában a bűncselekmény tárgyi súlya sem indokolta a több órán keresztül bilincsben tartást. Ehhez képest pedig a Kúria szerint az Rtv. 48. §-ának és a Szolgálati Szabályzat 41. §-ának figyelembevételével is megállapítható volt, hogy az alperes intézkedése, a bilincselés alkalmazása meghaladta a szükségesség és az arányosság követelményét. Helytállóan került tehát sor a jogsértés bírósági megállapítására. Önmagában az, hogy a felperes kiképzett rendőrtiszt volt, illetve, hogy egyébként a lakásában vadászlőfegyvert is tartott engedéllyel, még nem indokolta a személyi szabadság ilyen fokú korlátozását egy gyakorlatilag hermetikusan lezárt gépkocsiban. Nem volt ugyan eleve kizárt, hogy a felperes együttműködő magatartása menet közben megváltozzék, de ennek semmilyen konkrét jelét nem mutatta a felperes magatartása és ilyen körülményt az alperes által meghallgatni kért tanúk sem tudtak megjelölni. Nem vitatja a Kúria azt sem, hogy a házkutatást elvégezni jogosult hatósági személyek megérkezéséig indokolt volt a felperes fogva tartása, de álláspontja szerint a fogva tartás módja személyiségi jogi szempontból valóban kifogásolható volt.

- [28] A Kúria nem észlelt kirívó mérlegelési hibát a sérelemdíj összegének megállapítása során sem. Miután a korábbiak szerint a jogsértés ténye megalapozottan került megállapításra nem vitatható, hogy a felperes sérelemdíjra is jogosult lehet. A Ptk. 2:52. § (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért. A (2) bekezdés szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges. A (3) bekezdés szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset összes körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel egy összegben határozza meg.
- [29] A Kúria egy korábbi eseti döntésében (BH2016. évi 241. jogeset) valóban kifejtette, hogy a személyiségi jogsértés megállapítása esetén sem automatikus a sérelemdíj megítélése. A jelen esetben azonban nem volt olyan körülmény, amely a sérelemdíj megítélésének elengedését indokolta volna. A megállapított jogsértés nem tekinthető jelentéktelennek, különös figyelemmel annak jelentős időtartamára (az alperest közel 4 órányi időtartam miatt találta felelősnek a jogerős ítélet), továbbá a bilincselés korábban kifejtett szükségtelenségét is érdemben figyelembe kellett venni.
- [30] A Kúria szerint a ténylegesen megállapított összecszerűség sem volt eltúlozottnak tekinthető figyelemmel a jogsértés tárgyi súlyára, időbeli elhúzódására. A Kúria szerint helyesen értékelte a jogerős ítélet a felperes által meghallgatni kért tanúk vallomását is ebből szempontból, hogy azt még az alperes sem vitatta, hogy a felperes felesége láthatta a felperest megbilincselte állapotban a gépkocsiban és érdemben az alperes nem tudta cáfolni a felperes által meghallgatni kért tanúk azon előadását sem, hogy az eset helyben komoly feltűnést keltett. A helyszínen bémésködők is megjelentek, továbbá az intézkedés ilyen módjának olyan visszhangja is lett, hogy a helyiek még a megállapítottnál is súlyosabb bűncselekmény elkövetésének gyanújára következtettek. A Kúria szerint tehát az összecszerűség helytálló mérlegeléssel került megállapításra, az összeg leszállítására vagy a sérelemdíj mellőzésére valóban nem volt indok.
- [31] Megjegyzi továbbá a Kúria, hogy érdemben nem foghat helyt az alperes azon érvelése, hogy az államigazgatási eljárásban a vitatott intézkedéssel kapcsolatos alperesi panaszt az illetékes parancsnok jogerősen elutasította. A Pp. 4. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. Ebben a tekintetben a Pp. 4. § (2) bekezdésében meghatározott kivétel sem érvényesül, mert nem jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől kellett a polgári perben határozni.
- [32] Mindezekre figyelemmel a Kúria az érdemben mindenben helytálló jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3)

bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [33] Ptk. 2:42. § (2) bekezdése, 2:43. § b) pontja, 2:45. § (2) bekezdése, 2:52. § (1), (2) és (3) bekezdése, 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 15-17. §-ai, 48. §, 30/2011. (IX.22.) BM rendelet 41. §, Pp. 275. § (3) bekezdése

Záró rész

- [34] A felülvizsgálati eljárásban az alperes pervesztes lett. A pernyertesnek minősülő felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő, érdemi nyilatkozatot nem tett, ezért javára perköltség megállapításáról határozni nem kellett. Az alperes személyes illetékmentességet élvez, ezért a meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. § alapján a meg nem fizetett az állam viseli. A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a 74/2020. (III.31.) Korm. számú rendelet 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. július 1.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző